

UDÁLOSTI

Úspora na energiích? První chytrá vesnice sází na slunce

Investice do úspornějších technologií se v době drahých energií vyplácí obcím i institucím. Efektivitu řeší třeba takzvané chytré vesnice.

Udržitelnost

PŘEMYSL SPĚVÁK

První rodiny se toto léto nastěhují do takzvané chytré vesnice. Malá jihomoravská obec Starovice se postupně rozšiřuje o jednačtyřicet domů. Projekt unikátní laboratoře chytrých technologií se zároveň zaměřuje na efektivitu využívání energie a udržitelnost. „Cílem je co největší soběstačnost a nízké provozní náklady. Základem každého domu je kombinace fotovoltaického systému a moderního tepelného čerpadla,“ řekl Deníku investor Přemysl Veselý.

Deset panelů na střeše podle něj ročně vyrobí zhruba čtyři tisíce kilowatthodin energie. Za slunečných dní zajistí ohřev vody a chod většiny domácností. „Poté, co se nahřejí zásobníky na vo-

CHYTRÁ VESNICE. Ve Starovicích se o úsporu energií postarají fotovoltaika a tepelná čerpadla. Foto: Deník/Přemysl Spěvák

du, zabezpečí provoz největších žrotů energie, jako je třeba lednička,“ popsal Veselý. V zimě, kdy je energie ze slunce méně, zase napomáhá úsporám tepelné čerpadlo.

Míru soběstačnosti domů určují požadavky obyvatel na teplotu, ale také správné větrání či využití chytré řídicí jednotky. Lze třeba nastavit žaluzie pro automatické zastínění oken. „Pokud si lidé v létě nepustí teplo dovnitř, nebudou muset ani spustit klimatizaci,“ zmínil investor.

Pokud nejsou obyvatelé doma a odebírána energie je

minimální, přebytek se vrací do místní distribuční sítě. Pro tyto účely postavila společnost EG.D a ve Starovicích první chytrou trafostanici. „Propojujeme ji s chytrými elektroměry v domech. Plánujeme jimi letos osadit i zbytek obce,“ uvedl za energetiky Lukáš Svoboda.

ÚSPORA V ULICÍCH

Chytrá elektrická síť umožní majitelům sledování i řízení spotřeby. V nových ulicích se také chystá úsporné veřejné osvětlení s automatickým stmíváním.

O šetrné osvětlení je podle energetiků zájem ve více obcích. „Energie chtějí šetřit také například na vnitřním osvětlení svých budov, škol nebo s nimi řešíme i instalace fotovoltaických elektráren,“ sdělil Jaromír Uhde, manažer obchodu ze společnosti E.ON Energie. Obce podle něj modernizací veřejného osvětlení dosahují na platbách za energie až šedesátiprocentních úspor.

Podle společnosti ČEZ mají velké potenciál také takzvané projekty energetických úspor se zárukou. Investice do šetrných řešení se zaplatí z následných úspor provozních nákladů, za jejichž výši ručí dodavatel.

Jedním ze světých příkladů je projekt jihlavské nemocnice. Na jeho začátku před deseti lety byla modernizace za téměř sedmdesát milionů korun. „Pokud bychom se do ní nepustili, naše provozní náklady na energie by byly od té doby o sto padesát milionů korun vyšší, a to v cenách roku 2010. Vzhledem k tomu, že dnes nás kWh stojí o 130 procent více, úspora je ještě větší,“ spočítal ředitel nemocnice Lukáš Velev.

Děti s autismem pobaví knihy, divadlo i zpěv

Dokončení ze str. 1

S tím, jak zaujmout děti s ADHD či autismem, se setkávají i lidé vystupující s dětskými představeními. Bohatě zkušenosti má třeba loutkoherečka Eva Hrušková. „Když hrajeme pro děti, v hledišti musí být světlo, abychom viděli jejich reakce,“ řekla Deníku. Pokud některé dítě trpí těžší formou autismu, věnují se mu při představení učitelky.

Děti s ADHD ale herci umí vtáhnout do děje. „Máme třeba momenty, že vstávají, odpovídají na otázky, tančují, jsou aktivizované, nesedí jen nehybně v hledišti,“ dodala Hrušková.

Je to podle ní i díky písničkám a vtipným textům Jiřího Žáčka, Jiřího Chalupy nebo Marty Drijverové.

Více než padesátku vystoupení ve školách má za sebou zpěvák a hudební skladatel Richard Pachman. Dětem se snaží přiblížit těžká témata jako příběh Jana Husa či holocaust. Případné diagnózy dětí nezná, ale setkal se s těmi, které se od spolužáků lišily a zároveň byly extrémně inteligentní. „Jako jediné mi odpověděly, kdy se Hus narodil a že v té době kraloval Karel IV. Když se jim ostatní smály, řekl jsem, že by je naopak měly ocenit. Podpora je pro tyto děti důležitá,“ řekl Deníku.

Rolníci zaorávají úrodu

Brno – Kvůli velkému suchu už někteří zemědělci zaorávali uschlé plodiny. V Česku jsou totiž značné lokální rozdíly. Zatímco na některých místech v posledních dvou týdnech vydatně přšelo, na jiných je obrovský nedostatek vody. Déšť sotva stačí na to, aby pokryl potřebu rostlin, do půdy se nemá vsáknout. Uvedli to včera provozovatelé webu Intersucho, kteří pracují s hlášenými jednotlivých zemědělců.

V šestadvaceti českých okresech očekávají zemědělci ztráty na úrodě mezi deseti a třiceti procenty, v dalších osmi dokonce nad třicet procent. Přes čtyřicet procent rolníků pak hlásí za poslední tři měsíce velké suchu. „Na

mnoha místech už mají problémy a trpí suchem. O tom, jak velké budou ztráty, se nyní rozhoduje. Doufá se ve srážky, ale současná předpověď neposkytuje mnoho optimismu,“ konstatují provozovatelé webu. Nejhorší vidí situaci pěstitelé v některých okresech Podkrušnohoří, Břeclavsku, Vyškovsku a Prostějovsku.

Intersucho je projekt, za nímž stojí vědci z Ústavu výzkumu globální změny Akademie věd a pomáhá zemědělcům v tom, že sleduje a předpovídá suchu. Postupně se k němu přidaly další aplikace, které předpovídají zemědělská rizika, rizika požárů či odhadují výnosy plodin. (čtk)

Parazit dělá z chovatelů koček sexy idoly

MILAN KILIÁN

Turku – Majitelé psů se shovívavě usmívají, chovatelé koček dmou prsa a říkají, že by na tom mohlo něco být. Podle nejnovější studie finské Univerzity v Turku jsou majitelé koček atraktivnější, štíhlejší, zdravější a mají aktivnější sexuální život. A to díky působení parazita.

„Zatímco ženy infikované toxoplazmózou vážily o deset procent méně než průměr a vykazovaly vyšší míru sebedůvěry a více sexuálních partnerů, muži byli v průměru o tři centimetry vyšší, vyznačovali se dominantnějšími mužskými rysy i vyšší hladinou testostero-

nu,“ informoval Deník o závěrech studie Adam Durčák z e-shopu Ruzovyslon.cz, který testuje a prodává erotické pomůcky a zabývá se zdravou sexualitou.

Ačkoliv existuje mnoho parazitů, které mohou domácí mazlíčci předat svým majitelům, Toxoplasma gondii, parazit způsobující toxoplazmózu neboli kočičí nemoc, je svou povahou unikátní. V Česku podle mezinárodní studie vedené Jaroslavem Flegrem z Přírodovědecké

fakulty Univerzity Karlovy postihuje asi třetinu lidí. Přestože u nich převážně nemá žádné nebo jen malé příznaky, může mít pozitivní vliv na sexuální přitažlivost.

Výzkumníci z Univerzity v Turku analyzovali údaje u více než dvou stovek dospělých. Vědci se domnívají, že drobný parazit také nenápadně mění chování hostitelů, pravděpodobně prostřednictvím svých účinků na klíčové

hormony, a tím zvyšuje možnost přenosu. „Parazit může způsobit změny ve vzhledu a chování lidského hostitele, buď jako vedlejší produkt infekce, nebo jako výsledek manipulace parazita s cílem zvýšit jeho šíření na nové hostitele,“ vysvětlil vedoucí výzkumný pracovník Univerzity v Turku Javier Borráze-León.

Podle něj je možné, že infekce zasahuje do genů, které řídí produkci hormonů štěstí serotoninu a dopaminu. Může mít také vliv na atraktivitu tím, že zvyšuje hladinu testosteronu u mužů a snižuje ji u žen. Další možnou teorií je, že infikovaní jedinci spálí více kalorií.

Krátce

Kampaň upozorní na špatné zacházení v porodnicích

UŽ DOST. Kampaň Ligy lidských práv a dalších organizací Už dost má upozornit na špatné zacházení v porodnicích. Na webu www.uz-dost.cz zveřejňuje příběhy žen, které se s nimi setkaly, ale i příklady dobré praxe. Kampaň včera představily zástupkyně Ligy lidských práv a Unie porodních asistentek. Porodnickým násilím se v kampani označují různé formy nežádoucího chování – od nerespektování soukromí, přes manipulaci a psychologický nátlak zdravotníků, po vyšetření nebo zákroky bez souhlasu rodičky. Foto: ČTK

Útok na weby ŘSD: služby byly nedostupné i včera

Praha – Webové stránky Ředitelství silnic a dálnic byly včera po úterním kybernetickém útoku pořád mimo provoz. Čtvrtý den zůstal nedostupný i server s dopravními informacemi Dopravníinfo.cz. Podle dřívějšího vyjádření organizace šlo o velmi sofistikovaný útok. Podle experta na kyberbezpečnost Adama Koudely tomu nasvědčuje i skutečnost, že Ředitelství obnovovalo systémy informací pro řidiče ze záloh. (čtk)

Krise může podle svazu posilnit Evropu

Praha – Současná energetická krize by stejně jako předchozí krizová období mohla podle Svazu průmyslu a dopravy posunout evropskou integraci a posílit Evropu. Žádná krize by ale neměla zcela rušit fungující systémy. Novinářům to včera řekl viceprezident svazu Radek Špicar. Ten věří, že snahy o rozrušení dodavatelských tras pro zemní plyn a ropu, jež urychlil ruskou-ukrajinský konflikt, může v konečném výsledku přinést pro všechny evropské země výhody. (čtk)

d Víte, že?

Zpravodajství Deník.cz na internetu navštíví každý měsíc téměř 4 miliony lidí. Deník.cz se tak řadí mezi největší hráče na trhu.

Načtete tento kód svým mobilním telefonem.

www.denik.cz/odeniku

Česko dostane 15 tanků. Dalších padesát si koupí

LEOPARD 2. Německo daruje České republice patnáct tanků Leopard 2A4. Obě země zároveň zahájí jednání o nákupu dalších až padesáti nejmodernějších tanků Leopard verze 2A7+ různých modifikací. Česko by je mohlo koupit v příštích letech. Vládu o tom dnes informovala ministryně obrany Jana Černochová (ODS). Darované tanky by česká armáda mohla dostat ještě letos, v budoucnu se počítá s jejich modernizací, sdělil Jakub Fajnor z tiskového oddělení ministerstva obrany. Letos zároveň začne výcvik českých tankistů na německých strojích. Foto: ČTK